

ΕΣΔΔΑ - ΚΖ Εκπαιδευτική Σειρά

Τμήμα Αναπτυξιακών και Περιφερειακών Πολιτικών

Μάθημα 27-ΑΠΠ-09:

«Εθνικές Πολιτικές Ένταξης Ευάλωτων Πληθυσμιακών Ομάδων»

Ενότητα 6 – Αθήνα, 20.7.2021

Δρ. Βιτσεντζάκος Αθανάσιος
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης
Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου
Απόφοιτος ΙΓ' Εκπαιδευτικής Σειράς ΕΣΔΔΑ

Ενότητα 6 - Περιεχόμενα

- Διαδικασία Αναστοχασμού Ενότητας 5: Μελέτη Περίπτωσης δομής σε τοπικό επίπεδο: Η περίπτωση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών
- Υλοποίηση Κοινωνικής πολιτικής ως δημόσια πολιτική
- Παράγοντες επιρροής και Προβλήματα εφαρμογής δημόσιων πολιτικών
- Νέες τεχνολογίες και υλοποίηση πολιτικών κοινωνικής ένταξης

Κέντρα Ένταξης Μεταναστών

Αναστοχασμός - Συζήτηση

Αναστοχασμός Ενότητας 5

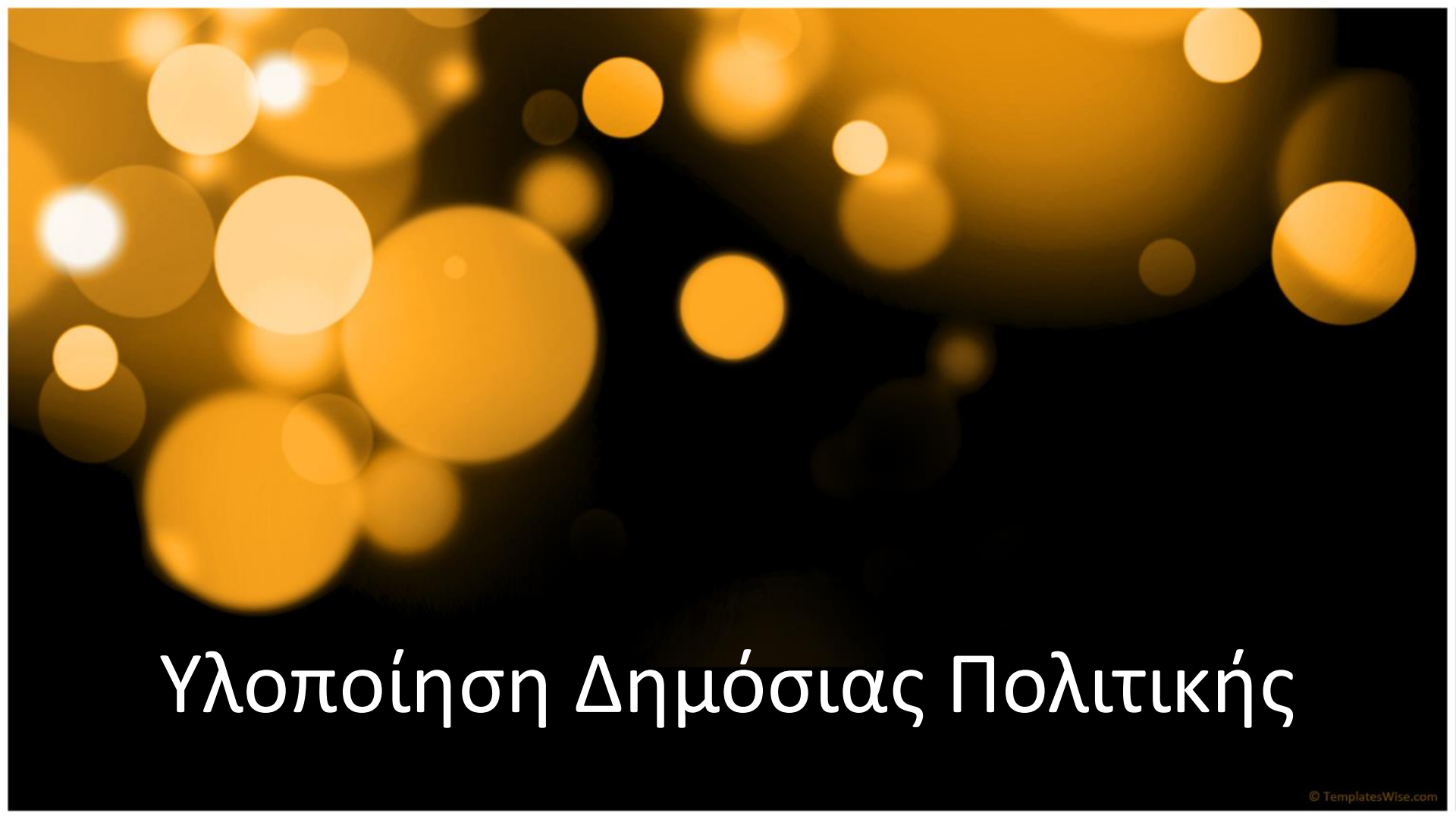
- Συνοψίζω τα Ευρήματα της μελέτης περίπτωσης των ΚΕΜ
- Τι μάθαμε από την συζήτηση με τον υπεύθυνο της δομής σε τοπικό επίπεδο
- Τι σας έκανε εντύπωση στη διαδικασία μετάπτωσης από το θεωρητικό στο πρακτικό επίπεδο άσκησης της συγκεκριμένης περίπτωσης κοινωνικής πολιτικής
- Ένα συναίσθημα μία λέξη από τη συζήτηση με τον υπεύθυνο της δομής αναφορικά με τη λειτουργία τους

Παρεχόμενες Υπηρεσίες ΚΕΜ

- 3 Άξονες με τις αντίστοιχες παρεχόμενες Υπηρεσίες:
- (Α) Ενημέρωση, εξυπηρέτηση, συμβουλευτική στήριξη για θέματα ένταξης μεταναστών και δικτύωση
- (Β) Συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες σχετικές δομές, υπηρεσίες και φορείς (ΣΕΜΠ, Συλλόγους Μεταναστών/Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, ΜΚΟ, Κοινωνικές Υπηρεσίες).
- (Γ) Στο πλαίσιο των ΚΕΜ μπορεί να υλοποιούνται παράλληλα δράσεις

Ειδικότητες Στελέχωσης ΚΕΜ

- Τα ΚΚ που διαθέτουν Παράρτημα ΚΕΜ σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στελεχώνονται και κατ' ελάχιστον:
- Διαπολιτισμικό μεσολαβητή για μετανάστες / δικαιούχους διεθνούς προστασίας,
- Κοινωνικό Λειτουργό, εξειδικευμένο σε θέματα Μεταναστών / Μειονοτήτων ή/και Κοινωνικού Αποκλεισμού,
- Νομικό, με ειδίκευση σε θέματα μεταναστευτικού και εργατικού δικαίου
- Ψυχολόγο, με ειδίκευση σε μετατραυματικό “stress”, και σε άτομα πολλαπλά ευάλωτα (π.χ. γυναίκες, παιδιά, ΑΜΕΑ, κ.ο.κ.)
- Διαδικασίες πρόσληψης ΑΣΕΠ: : πρόβλεψη για κριτήρια και μοριοδότηση

Υλοποίηση Δημόσιας Πολιτικής

Στάδια Δημόσιας Πολιτικής

- Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής (επιγραμματικά):
- Έναρξη
- Σχεδιασμός - Διαβούλευση - Διαμόρφωση
- Απόφαση
- Υλοποίηση – Εφαρμογή
- Παρακολούθηση – Έλεγχος
- Ολοκλήρωση

Πηγή:
 "Policy Process: A
 reader"
 (2nd edition)
 Michael Hill, 1997

POLICY ANALYSIS: MODELS AND APPROACHES

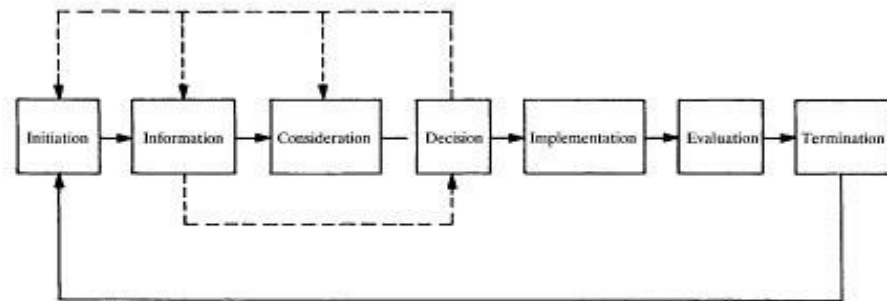
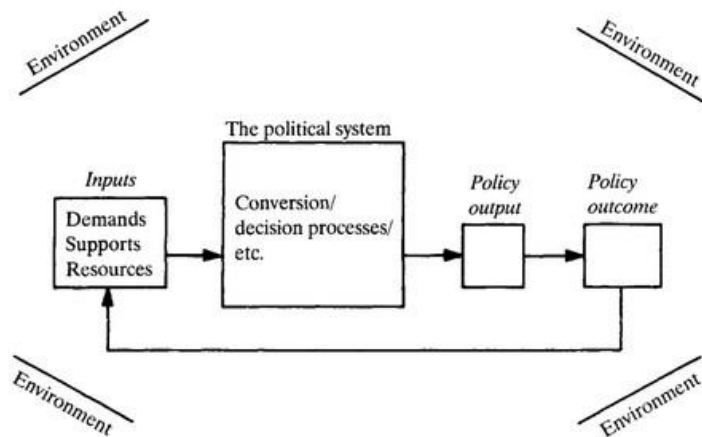

Figure 1 Schematic presentation of process perspective on policy (Source: Suggested by G. K. Roberts in a private communication)

Environment: includes social, economic and political influences on inputs, systems variables, policy outputs and policy outcomes.

Figure 2 Systems model of the policy process

Υλοποίηση Δημόσιας Πολιτικής

- Σχετίζεται και αυτή, όπως και η διαμόρφωση, με πλήθος παραγόντων οι οποίοι καθορίζουν την επιτυχή έκβασή της, αν και τίποτα δεν προεξοφλεί την αποκαλούμενη «τέλεια» υλοποίηση (Gunn 1978)
- Εξαρτάται άμεσα από το στάδιο διαμόρφωσης της πολιτικής και αν αυτή είναι ατελής τότε και η υλοποίηση θα είναι μη ικανοποιητική.
- Όταν η υλοποίηση μίας εθνικής πολιτικής σχετίζεται με την εφαρμογή ενωσιακού κεκτημένου: Η Ευρωπαϊκή Ένωση στερείται εξωτερικών υπηρεσιών
- Οι εθνικές διοικήσεις επομένως, αποτελούν τις «οιονεί εξωτερικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Σπανού 2001, 35)

Υλοποίηση Δημόσιας Πολιτικής (2)

- Η ανάπτυξη της διαδικασίας της υλοποίησης μιας δημόσιας πολιτικής μετανάστευσης προϋποθέτει πρωτίστως ένα ελάχιστο επίπεδο συντονισμού (οριζόντιου και κάθετου) του συστήματος διοίκησης.
- Τα στοιχεία «γραφειοκρατικοποίησης» του πολιτικού διοικητικού συστήματος
- ο ρόλος των δημοσίων υπαλλήλων (Σπανού 2000) και δη των «γραφειοκρατών α' γραμμής» (Lipsky M. 1980) στην άσκηση πολιτικών ένταξης και στην εν γένει σημασία τους για το αποτέλεσμα μιας δημόσιας πολιτικής

Υλοποίηση Δημόσιας Πολιτικής (3)

- Τα στοιχεία «γραφειοκρατικοποίησης» του πολιτικού διοικητικού συστήματος:
- χαμηλή προτεραιότητα της πολιτικής αυτής έναντι άλλων,
- έλλειψη στελέχωσης των αρμόδιων υπηρεσιών,
- έλλειψη δεξιοτήτων των αρμόδιων υπαλλήλων,
- επικάλυψη και ανταγωνισμός μεταξύ αρμόδιων φορέων,
- Μη επαρκής συμμετοχή των εκπροσώπων της κοινωνίας πολιτών στα όργανα διαμόρφωσης της συγκεκριμένης πολιτικής
- Γενικότερο οικονομικό – κοινωνικό – πολιτικό περιβάλλον

Άσκηση Δημόσιας Πολιτικής

- 4 τυπικά στοιχεία δημόσιων πολιτικών:
- 1) θεώρηση εκ των άνω·
- 2) ασάφεια στόχων και έλλειψη προετοιμασίας·
- 3) έλλειψη σταθερών αρχών και
- 4) χάσμα υλοποίησης

Κοινωνική Πολιτική

Πολιτική Κοινωνικής Ένταξης

Κοινωνική Πολιτική

- Κοινωνική πολιτική και «κράτος πρόνοιας» δεν υπάρχει κοινά αποδεκτός ορισμός: Προσδιορισμοί από διαφορετικό επιστημονικό ή ιδεολογικό πρίσμα
- Γενικότερα αποδεκτός ορισμός: Κοινωνική πολιτική το σύνολο των αποφάσεων και δράσεων του Κράτους με σκοπό την πρόληψη αλλά και την επίλυση προβλημάτων των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η υγεία, η στέγαση, η πρόνοια, οι ασφαλιστικές παροχές κ.α.
- Γνώμονα: θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου που είναι η αναγνώριση της αξίας του και ο σεβασμός της αξιοπρέπειάς του.

Κοινωνική Πολιτική (2)

- Στόχος: μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ευάλωτων ομάδων = κοινωνική συνοχή
- Κοινωνική πολιτική = πολιτική κοινωνικής ένταξης: πολιτικές καταπολέμησης των διακρίσεων

Ορισμός Κοινωνικής Πολιτικής

Πηγή:

Στασινοπούλου Ο., Κράτος Πρόνοιας, β' έκδοση Gutenberg, Αθήνα 1992

Μοντέλα κοινωνικής πρόνοιας

- Κοινωνική πολιτική και κοινωνικές υπηρεσίες με βάση 2 μοντέλα κοινωνικής πρόνοιας: Υπολειμματικό και θεσμικό-αναδιανεμητικό
- Υπολειμματικό: κάλυψη των αναγκών πρέπει να γίνεται μέσα από τους μηχανισμούς της ελεύθερης αγοράς και της οικογένειας. Ο ρόλος του κράτους είναι επικουρικός. Η κάλυψη είναι επιλεκτική
- Αναδιανεμητικό μοντέλο, η κάλυψη θα πρέπει να είναι καθολική. Η παροχή υπηρεσιών προς όλους τους πολίτες θεωρείται δικαίωμα τους. Στόχος είναι η επίτευξη κοινωνικής συνοχής.

Το θεσμικό αναδιανεμητικό μοντέλο κοινωνικής πολιτικής

- Θεωρεί την κοινωνική ευημερία ως ένα σημαντικό ολοκληρωμένο θεσμικό όργανο στην κοινωνία, παρέχοντας καθολικές υπηρεσίες εκτός των νόμων της οικονομικής αγοράς, με βάση την αρχή της ανάγκης.
- Βασίζεται σε θεωρίες σχετικά με τις πολλαπλές επιπτώσεις της κοινωνικής αλλαγής και του οικονομικού συστήματος και εν μέρει στην αρχή της κοινωνικής ισότητας.
- Ενσωματώνει συστήματα ανακατανομής των διαθέσιμων πόρων σε βάθος χρόνου, επιδιώκοντας τη δίκαιη κατανομή (Korpi & Palme, 1998).

Σύγχρονες τάσεις για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής

- Καθίσταται η διασύνδεση του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Η αμιγώς κρατική παροχή υπηρεσιών περιορίζεται και αναζητείται νέα σχέση κρατικών και μη κρατικών φορέων.
- Δίνεται έμφαση σε μορφές αυτοβοήθειας, ενώ αξιοποιούνται και τα άτυπα δίκτυα παροχής φροντίδας, η οικογένεια και η εθελοντική προσφορά
- Αναγνωρίζεται η σημασία της Τ.Α. (τοπική κοινότητα)
- Κοινωνικές υπηρεσίες μέσω υλοποίησης προγραμμάτων: σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

Ευάλωτες Ομάδες και Δ.Υ.

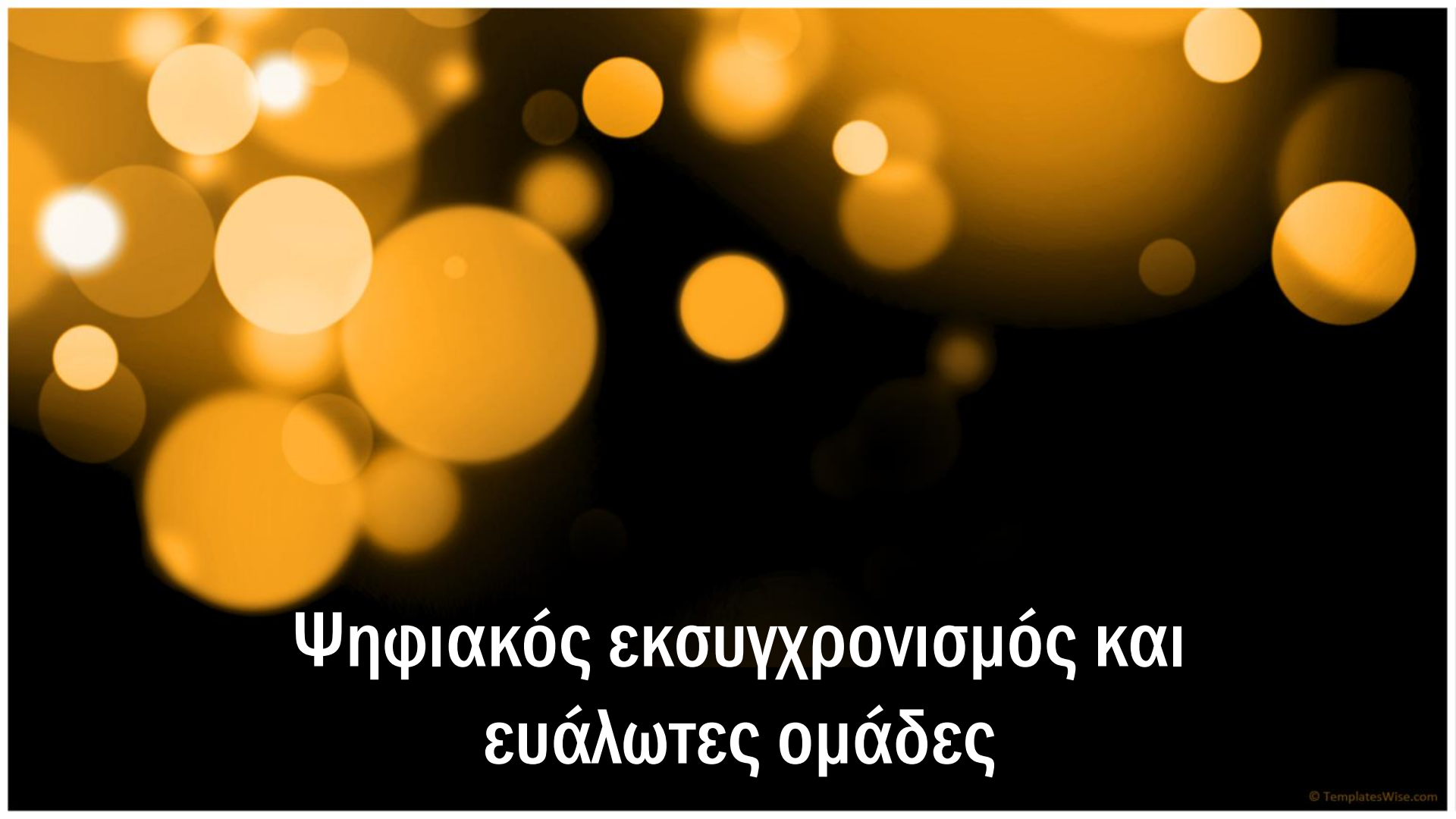
- Πρόσβαση ευάλωτων ομάδων στις δημόσιες υπηρεσίες (η περίπτωση των πτχ):
- Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά την επαφή τους με τις δημόσιες υπηρεσίες ενώ ως μη προνομιούχος ομάδα, εξαρτώνται περισσότερο από τη δημόσια διοίκηση (Σπανού 2000)
- Προβλήματα που συνδέονται με τις ελλείψεις του πολιτικό-διοικητικού συστήματος αλλά και με την υφή της ίδιας της κατάστασής τους ως ευάλωτη ομάδα πληθυσμού

Ευάλωτες Ομάδες και Δ.Υ. (2)

- η έλλειψη πόρων για ομάδες πληθυσμού κάτω από το όριο της φτώχειας συνδυάζεται και με έλλειψη συμπληρωματικών δυνατοτήτων, όπως η πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και άρα η απόληψη δικαιωμάτων (P. Rosanvallon 2003)
- Οι ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες στερούνται αυξημένου κοινωνικού status και διαθέτουν πολύ περιορισμένη αν όχι ασήμαντη επιρροή στην ημερήσια διάταξη – διαμόρφωση δημόσιας πολιτικής (εισροές πολιτικού συστήματος).

Διαπιστώσεις

- Ζήτηση για κοινωνική μέριμνα από τους πολίτες είναι μεγάλη, ενώ η προσφορά από το Κράτος (δυσλειτουργίες – παθογένειες) όχι αντίστοιχη αλλά βελτιούμενη τα τελευταία χρόνια
- Καθοριστικός παράγοντας και η σύνθεση των κοινωνικών παροχών και η στόχευση προς τους πραγματικούς δικαιούχους (ευάλωτες ομάδες)
- Μεγάλο μέρος κοινωνικών δαπανών σε συντάξεις και λιγότερο σε επιδόματα (στέγασης, αναπηρίας, πρόνοιας κ.α.) τα οποία έχουν καλύτερη στόχευση
- Επαναπροσδιορισμός των κοινωνικών πολιτικών (προς τους νέους και άνεργους)

Ψηφιακός εκσυγχρονισμός και
ευάλωτες ομάδες

Ψηφιακός εκσυγχρονισμός και ευάλωτες ομάδες

- Η υγειονομική κρίση έχει επιτείνει τη χρήση των νέων τεχνολογιών
- Βασικοί τομείς του λεγόμενου κοινωνικού κράτους όπως η εργασία, η υγεία, η εκπαίδευση, η δημόσια διοίκηση δέχονται σημαντικές επιρροές από τεχνολογικές εφαρμογές ευρείας χρήσης
- διαρκή ψηφιοποίηση πολλών υπηρεσιών μειώνει τον χρόνο εξυπηρέτησης και το κόστος κάθε διαδικασίας
- Ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός επηρεάζει θετικά και την ένταξη των ευάλωτων ομάδων.

Παράδειγμα: Εργασία

- Η εξεύρεση και η διατήρηση της εργασίας αποτελεί αναμφισβήτητα καταλυτικό παράγοντα για την ομαλή ένταξη των ευάλωτων ομάδων στο ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.
- Η ολοένα διευρυνόμενη εξάπλωση της τηλεργασίας δημιουργεί νέες προοπτικές για την απασχόληση ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (π.χ. ΑΜΕΑ, μετανάστες, Ρομά, άστεγους, απόρους) , αφού η παροχή της εργασίας μπορεί να γίνεται εξ αποστάσεως

Παράδειγμα: Εργασία (2)

- η ευελιξία της εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις ευάλωτες ομάδες, πρέπει να συνδυάζεται με την ασφάλεια της εργασίας.
- Εν προκειμένω η διασφάλιση ενός υγιούς και ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος με τήρηση συγκεκριμένων προδιαγραφών ποιότητας και αξιοπιστίας είναι σημαντική προτεραιότητα.
- Επιπλέον ο συστηματικός έλεγχος με έμφαση στην πρόληψη ως προς την τήρηση όλων των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας, αλλά και ευρύτερα ως προς την πιστή τήρηση της ισχύουσας εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την κατοχύρωση της προστασίας ατόμων, τα οποία, εκ των πραγμάτων τελούν σε κατάσταση αδυναμίας ή ευαλωτότητας που επιτείνεται σε περιόδους κρίσεων (π.χ. οικονομικών, υγειονομικών κ.λ.π)

Παράδειγμα: Εργασία (3)

- Προ πανδημίας η τηλεργασία είχε εθελοντικό χαρακτήρα.
- Οι ιδιαιτερότητες της υγειονομικής κρίσης οδήγησαν τον νομοθέτη στη χώρα μας, αλλά και σε άλλες χώρες στη θεσμοθέτηση της τηλεργασίας μονομερώς ως έκτακτο μέτρο με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας ιδίως αφενός μέσω της μείωσης των μετακινήσεων και αφετέρου μέσω της μείωσης του συγχρωτισμού στους χώρους εργασίας.
- Με το πρόσφατα ισχύον πλαίσιο, συνεχίζει να κατοχυρώνεται η ίση μεταχείριση μεταξύ τηλεργαζόμενων και λοιπού προσωπικού, ιδίως σε θέματα απολαβών και ωραρίου, η προστασία προσωπικών δεδομένων, η τήρηση των προδιαγραφών υγιεινής και ασφάλειας.

Παράδειγμα: Εργασία (4)

- Η τηλεργασία αποτελεί λοιπόν μία νέα πραγματικότητα που θα παραμείνει και μετά το ξεπέρασμα της παρούσας κρίσης.
- Να αποτελέσει αποτελεσματικό και "έξυπνο" εργαλείο συστηματικής και βιώσιμης ένταξης ατόμων από ευάλωτες ομάδες στην αγορά εργασίας με τρόπο βιώσιμο και ποιοτικό.
- Στόχος η δημιουργική χρήση των νέων τεχνολογιών (τηλεργασία, ρομποτική, ευρύτερα τεχνητή ,αλλά και συναισθηματική νοημοσύνη) σε μία εθνική πολιτική ένταξης των ευάλωτων ομάδων στο εργασιακό περιβάλλον

Παράδειγμα: Εργασία (5)

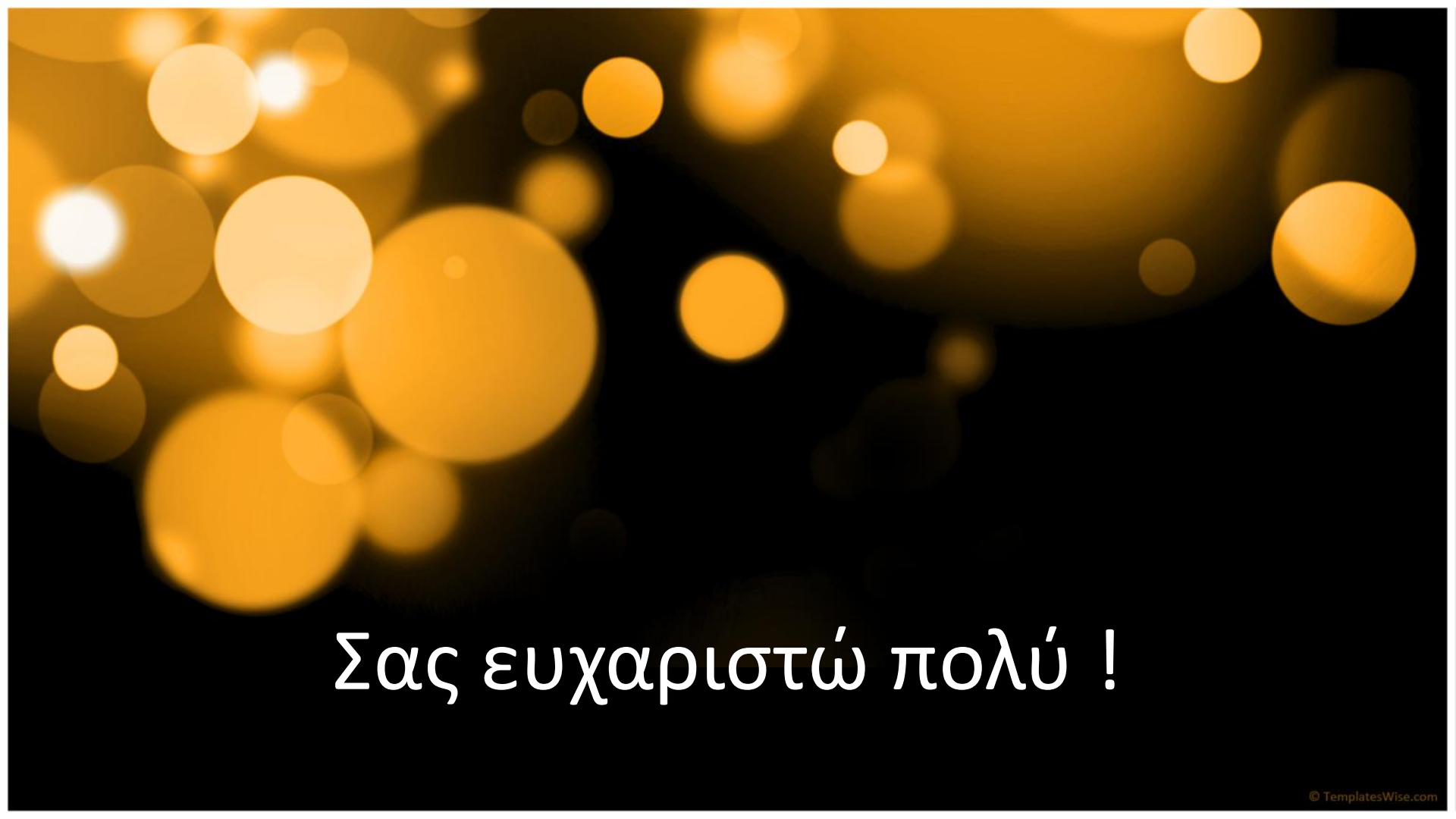
- Η δημιουργική χρήση των νέων τεχνολογιών για την ένταξη των ευάλωτων ομάδων στο εργασιακό περιβάλλον έχει διπλό στόχο:
- Αφενός τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου τους, διαμέσου ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης πέρα από την επιδοματική λογική.
- Αφετέρου την ευχερέστερη κοινωνικοποίηση τους με υπέρβαση στερεοτύπων και προκαταλήψεων που ταλανίζουν επί σειρά ετών αδικαιολόγητα τα άτομα αυτά, αλλά και στερούν από το κοινωνικό σύνολο ένα πολύτιμο ανθρώπινο δυναμικό που μένει αναξιοποίητο.

Παράδειγμα: Υγεία

- Το επικαιροποιημένο ιατρικό ιστορικό,
- η συστηματική παρακολούθηση της κατάστασης της υγείας τους,
- η λήψη των απαραίτητων προληπτικών υγειονομικών μέτρων (π.χ. εμβολιασμοί)
- αλλά και η περίθαλψη και παροχή συστηματικής υγειονομικής και νοσοκομειακής περίθαλψης
- διευκολύνεται στη πράξη μέσω της προωθούμενης ψηφιοποίησης υπηρεσιών υγείας που μπορεί να διευκολύνει την προστασία του θεμελιώδους και απόλυτου αγαθού της υγείας και των ευάλωτων ομάδων, πράγμα που είναι επωφελές ευρύτερα για τη δημόσια υγεία του συνολικού πληθυσμού με έμφαση στις ευπαθείς ομάδες.

Παράδειγμα: Εκπαίδευση

- Η τηλεεκπαίδευση έχει αλλάξει την καθημερινότητα για τα παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, αλλά και στις λοιπές βαθμίδες της εκπαίδευσης (προπτυχιακά, μεταπτυχιακά, κατάρτιση - επιμόρφωση) λόγω έκτακτων συνθηκών.
- Η εμπειρία αυτή μπορεί να αποτελέσει "εφόδιο" ένταξης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού στην εκπαιδευτική διαδικασία την επόμενη μέρα.
- Αυτή η διάσταση έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία για άτομα που υποχρεώνονται να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο (όπως τα παιδιά οικογενειών Ρομά κ.α.).

The background of the image is a dark, almost black, field filled with numerous out-of-focus, glowing circles in shades of gold and yellow. These circles vary in size and brightness, creating a bokeh effect that suggests light reflecting off particles or distant stars. The overall mood is warm and celebratory.

Σας ευχαριστώ πολύ !